

Джек Лондон
Белязаният

Вече нямам високо мнение за Стивън Макей, въпреки че по-рано се кълнях в него. Беше време, когато го обичах повече от родния си брат. Ако някога срещна отново Стивън Макей, не отговарям за себе си. Не мога да повярвам, че човекът, с когото делеяхме храна и завивки и с когото преминахме по Чилкутската пъртина, може да постъпи като него. Винаги съм считал Стив за почтен човек и искрен приятел, без капка отмъстителност или злоба. Никога вече няма да вярвам в хората. Аз бдях над леглото на този човек, когато се разболя от тиф;

гладувахме заедно при изворите на река Стюърт, а при Малката лалкерда той спаси живота ми. И сега, след като сме били толкова години заедно, мога да кажа за Стивън Макей само едно: той е най-долният човек, когото някога съм срещал.

Ние тръгнахме за Клондайк през есента на 1897 година, в разгара на златната треска, но тръгнахме твърде късно, за да прехвърлим Чилкутския проход, преди да се застуди времето. Бяхме изминали почти половината от пътя, натоварени с цялото наше снаряжение, когато започнаха да прехвъркват първите снежинки. Тогава се наложи да купим кучета, за да продължим пътя си с шейна. Ето как се сдобихме с Белязания. Цените на кучетата бяха високи и ние платихме за него сто и десет долара. Видът му заслужаваше тази цена. Казвам „видът“, защото той беше най-красивото куче, което някога съм виждал. Тежеше шестдесет фунта и притежаваше всички качества на отлично впрегатно куче. Не можахме да открием породата му. Не бе нито хъск, нито мейлмут, нито хъдсън бея. Приличаше на всички тези породи, а същевременно на нито една от тях; на всичко това отгоре имаше нещо у себе си и от кучетата на белите, защото от едната му страна, сред жълтокафявия и мръснобял цвят, имаше едно катраненочерно петно, голямо колкото отвор на кофа за вода. Затова го нарекохме Белязания.

На вид той беше чудесен. Когато беше добре хранен, мускулите му изпъкваха по цялото тяло. Из цяла Аляска не съм виждал по-силно и поумно на вид куче от него. Като го погледнеш, струва ти се, че има сили да тегли повече и от три кучета с неговия ръст. Може и така да е било, но аз нито веднъж не го видях да прави това. Неговата интелигентност не се проявяваше в това направление. Изкуството да краде и отмъква различни неща владееше до съвършенство. Освен това притежаваше буден нюх. Предчувствуваше кога предстои работа

и винаги офейкуваше навреме. Да изчезва, когато се наложи, и да се появява наново в най-удобното за него време, бе негово дарование. Дойдеше ли време за работа, цялата му интелигентност се изпаряваше: пред

нас заставаше едно размекнато, треперещо създание, същинска пихтия, при вида на което сърцето ви се облива в кръв.

Понякога ми се струваше, че това не бе от глупост. Може би, подобно на някои мъже, които познавам добре, той да бе твърде умен, за да работи.

Не бих се учудил, ако разбере че с този свой ум той просто се е подигравал с нас. А може би беше Преценил всичко и бе решил, че малко бои от време на време, без да работи, е къде-къде по-добре, отколкото да работи от тъмно до тъмно, без да яде бой. Той имаше достатъчно ум да си направи тази сметка. Казвам ви, седял съм и съм гледал в очите на това куче; такава интелигентност се излъчваше от тях, че по гръбнака ми полазваха тръпки. Просто не зная как да я обясня, защото тя не може да се предаде с думи. Тя може само да се види, както я видях аз, това е всичко. Понякога, като се вглеждах в очите му, ми се струваше, че надниквам в човешка душа. Това, което виждах, ме плашеше и в главата ми почваха да се въртят разни мисли за превъплъщение на душата и ред други глупости. Казвам Ви, в очите на това животно чувствавах нещо, като че искаше нещо да ми каже, но аз не бях чак толкова умен, за да го разбира. Каквото и да беше то (зная, че ставам просто смешен), но, каквото и да беше, то ме объркваше. Не съм в състояние даже да ви дам и най-малка представа за онова, което виждах в очите на това животно. То не бе някаква светлина нито пък цвят, а нещо, което се движеше, докато самите очи оставаха неподвижни. По-точно казано, аз не видях да се появява нещо в тях, по-скоро чувствавах, че се появява. Това бе изразителност – точно така – и тя ми въздействуваше. Не, то бе нещо повече и по-различно от една обикновена изразителност. Не зная какво беше точно, това но породило у мен чувство на близост. Не, не, съвсем й не сантиментално чувство. То бе по-скоро чувство за равенство. Тези очи никога не молеха, както очите на елена например. Те предизвикваха. Въсщност не бе и предизвикателство в истинския смисъл на думата. То бе просто едно спокойно проявление на равенство. Не мисля, че всичко това бе предназначено. Убеден съм, че кучето не го съзнаваше. То беше там, защото съществуваше, и кучето не можеше да му попречи да проблясва. Не, не проблясваше, движеше се. Съзнавам, че говоря глупости, но ако и вие имате възможност да погледнете в очите на кучето, както това се случваше с мен, тогава щяхте да разберете. И със Стив се случи същото, както с мен. Веднъж се опитах да убия Белязания – той не бе годен за нищо – и се провалих. Поведох го към хрусталака и той ме последва бавно и с нежелание. Досещаше се какво го очаква. Спрях се на

едно подходящо място, застъпих с крак въжето, с което го водех, и издърпах големия си револвер система „Колт“. А кучето клекна и започна да ме гледа. Казвам ви, то не молеше. Просто ме наблюдаваше. И аз видях в очите му да се движат различни непонятни неща, да, просто да се движат. Всъщност не виждах нещо да се движи, струваше ми се, че виждам може би само защото, както казах и преди, смятах, че само ги чувствавам. И ще ви кажа направо, не се осмелявах да предприема нищо. Като че трябваше да убия човек, съзнателен, храбър човек, който гледа спокойно в оръжието и като че иска да каже: „Е, кой се страхува?“ Изведнъж ми се стори, че долавям нещо от това, което излъчваше неговият поглед, и вместо да натисна бързо спусъка, аз се забавих, за да успея да го доловя. Ето го, то бе точно пред мен и проблясваше в очите му. След това стана вече късно. Изплаших се. Разтреперах се като лист, а в стомаха си почувствувах силни спазми, като че ме бе хванала морска болест. Тогава седнах на земята и започнах да гледам кучето, то също не сваляше погледа си от мен, докато почувствувах, че ще полудея. Искате ли да знаете какво направих? Захвърлих пистолета и се затичах към стана с изпълнено със страх от бога сърце, и Стив ми се присмя. Една седмица по-късно забелязах, че Стив отведе Белязания в гората със същата цел и се върна сам, но малко след това се прибра и кучето.

Всеки случай Белязания не се захващаше за никаква работа. Бяхме платили за него сто и десет долара от последните си пари, а той не желаше; да работи. Не само това, той не искаше даже да опъне тегличите. Стив се опита да му говори, когато за първи път го впрегнахме, но той само потрепера леко и това беше всичко. Поне да бе дръпнал тегличите, а той не направи даже и това. Стоеше като закован и се тресеше, същинска пихтия. Тогава Стив го плесна с камшика. Той изджафка, но не се помръдна. Стив го плесна отново, този път по-силно, и кучето започна да вие проточено като същински вълк. Това подлуди Стив и той стовари половин дузина удари върху него. Тогава не издържах, изскочих от палатката и затичах с все сили към тях. Казах на Стив, че се отнася грубо с животното,

и ние се поскарахме, а дотогава не си бяхме казвали една крива дума. Той хвърли камшика на снега и се отдалечи, подлудял от гняв. Аз вдигнах камшика и се приближих до кучето. То се разтрепера и се сви от страх, преди да замахна с камшика. Още при първия удар зави като изгубена в ада душа и легна на снега. Подкарах останалите кучета и те го повлякоха напред, а аз продължавах да го шибам с камшика. Тогава то се търколи по гръб и се завлачи по снега, размахало във въздуха

лапи, а от гърлото му излизаше проточен вой, като че го прекарваха през машина за кълцане на месо. Стив се върна и започна да ми се присмива, а аз се извиних за думите, които му бях наговорил.

Никакви средства не можеха да принудят Белязания да се залови за работа, затова пък за първи път в живота си виждах такава лакома свиня, облечена в кучешка кожа. На всичкото отгоре той бе един от най-изкусните крадци. Невъзможно беше да бъде надхитрен. Неведнъж оставахме без бекон за закуска, защото Белязания успяваше да го излапа преди нас. И пак благодарение на него насмалко не умряхме от глад по горното течение на Стюърт. Успял да се добере до сандъка, в който държахме месото, и това, което не бе успял да изяде сам, го довършили останалите кучета от впряга. Той не подбираше. Крадеше от всички. Винаги неспокоен, пъхаше носа си навсякъде или пък се запиляваше нанякъде. На разстояние пет мили около нас нямаше стан, който да не бе нападал. Най-лошото беше, че, хората винаги идваха при нас да им заплащаме неговите сметки, и напълно справедливо; такъв бе законът на страната. Това много ни затрудняваше, особено първата зима на Чилкут, когато се разорихме, защото трябваше да плащаме цели свински бутове и пушени гърди, които не бяхме даже и вкусили. Белязания умееше и да се бие. Той можеше да върши абсолютно всичко, само не и да работи, Тегличите не бе опънал нито веднъж, но командуваше целия кучешки впряг. Начинът, по който принуждаваше останалите кучета да се държат на почтено разстояние, представляваше много поучителна гледка. Непрестанно ги дразнеше и едно-две кучета винаги носеха върху си пресни следи от неговите остри зъби. Но той бе нещо повече от побойник. Нито едно същество, което ходеше на четири крака, не можеше да го уплаши. Виждал съм го-да се вмъкна сам-самичък сред чужди впрягове и без ни най-малък повод от тяхна страна да ги разпердушинва всичките. Казах ли ви, че ядеше много? Веднъж го хванах да яде камшика. Точно така. Беше започнал от ремъка и когато го хванах, беше стигнал до дръжката и продължаваше да яде,

Но външният му вид беше чудесен. В края на първата седмица го продадохме за седемдесет и пет долара на един отряд от конната полиция. Те имаха опитни водачи и ние вярвахме, че докато изминат шестстотинте мили до Доусън, от него ще стане добро впрегатно куче. Аз казах „вярвахме“, защото току-що се бяхме запознали с Белязания. По-късно не Смеехме да вярваме в нищо, което имаше нещо общо с него. Седмица по-късно една сутрин се събудихме от най-шумната кучешка врява, която някога бяхме чували. Белязания се беше завърнал и сега

вкарваше в ред кучешкия впряг. Мога да ви уверя, че закусахме твърде опечалени тази сутрин, но два

часа по-късно отново се ободрихме, защото успяхме пак да го продадем на един правителствен куриер, който бе на път за Доусън с правителствени поръчения. Този път Белязания се бави само три дни и както обикновено отпразнува своето завръщане, като се сби с останалите кучета.

След като прехвърлихме съоръженията си през прохода, цялата зима и пролетта превозвахме съоръженията на други златотърсачи и спечелихме тлъстичка сума. Спечелихме също и от Белязания. След като го продадохме първия път, ние го препродавахме още двадесет пъти. Той винаги се завръщаше и никой не пожелаваше парите си обратно. Ние също не се нуждаехме от техните пари. Самите бихме заплатили добре, стига да се намереше някой, който да ни отърве завинаги от него. Трябваше да се отървем от него, но не можехме да го подарим, защото това щеше да се види подозрително. Но Той бе толкова хубав, че не представляваше никаква Трудност да го продаваме. „Не е обучен“ – казвахме ние и ни заплащаха, без да се пазарят. Веднъж то продадохме само за двадесет и пет долара, а друг път взехме сто и петдесет долара. Човекът,

който плати тези пари, върна лично кучето, отказа да вземе обратно парите си и ужасно ни наруга. Той каза, че цената, която е платил, е твърде ниска, за да се заплати с нея онова, което мисли за нас. Ние разбирахме, че той е прав, и не възразихме нищо. От този ден насам, след като чух всичко, което каза този човек за нас, аз загубих уважение към себе си.

Когато езерата и реката се очистиха от ледовете, натоварихме снаряжението на една лодка и по езерото Бренет се отправихме към Доусън. Кучешкият ни впряг беше много добър, затова натоварихме него върху снаряжението. Белязания също беше тук – нямахме никаква възможност да се отървем от него. През първия ден десетки пъти се сби и блъскаше ту, едно, ту друго куче във водата. В лодката беше тесничко, а той не обичаше да го притесняват.

– На това куче е нужен простор – каза Стив на втория ден. – Хайде да го оставим на някой остров!

Така и направихме. Приближихме се до брега при Еленовия проход, за да може кучето да скочи на сушата. Две от останалите кучета, при това много добри, го последваха и ние изгубихме цели два дни да ги търсим. Повече не видяхме тези кучета, но спокойствието и облекчението, на които се радвахме, ни накараха да решим, подобно на човека,

който отказа да вземе обратно своите сто и петдесет долара, че сме се отървали евтино. За първи път от няколко месеца Стив и аз започнахме да се смеем, да свирим и да пеем. Бяхме ужасно щастливи. Свършили се бяха черните дни. Кошмарът се бе разсеял. Белязания вече го нямаше.

Изминаха три седмици. Една сутрин двамата със Стив стояхме на брега на Доусън. Една малка лодка пристигаше от езерото Бенет. Забелязах как Стив нещо и промърмори нещо не твърде прилично и не особено тихо. Погледнах към лодката. На кърмата с щръкнали уши стоеше Белязания. Ние със Стив веднага се измъкнахме, подобно на бити кучета, като страхливци, като престъпници, преследвани от правосъдието. Точно това си помисли и поручикът от полицията, когато забеляза как се измъкваме. Той предположи, че в лодката има представители на закона, които са по петите ни. Без да губи време да разбере, той ни проследи и в полицейското управление ни притисна до стената. Състоя се доста весел разговор, защото ние отказвахме да се върнем при лодката и да се срещнем с Белязания. Най-после поручикът ни остави под наблюдението на един полицай и сам отиде до лодката да си изясни случая. След като ни освободиха, ние се отправихме към нашата колиба и когато пристигнахме, видяхме, че Белязания седи пред нея и ни чака. А как беше узнал, че живеем точно тук? Това лято в Доусън имаше четиридесет хиляди души и как се изхитри пустото му куче да открие нашата колиба сред всички останали? Как разбра, че ние бяхме точно в Доусън? Оставам вие да си блъскате главата над тези въпроси. Не забравяйте само това, което ви казах за неговия ум и за блясъка в очите му, показващ като че ли безсмъртието на душата му.

Сега вече нямаше никаква възможност да се отървем от него. В Доусън имаше много хора, които го бяха купували нагоре по Чилкут, и мълвата за него бързо се разпространи наоколо. Шест пъти и повече го качвахме на параходи, които плаваха надолу по

Юкон, но той чисто и просто слизаше при първото спиране на парахода и се връщаше обратно по брега. Не можехме да го продадем, не можехме да го убием (и двамата със Стив вече бяхме опитвали), а и никой друг не беше в състояние да го убие. Като че беше омагьосан. Видях го да се бие на главната улица и върху него да се нахвърлят петдесет кучета и когато се разпръснаха, той се появи изправен на крака, невредим, а две от кучетата, които се бяха хвърлили отгоре му, лежах мъртви.

Веднъж го видях как откъсна от склада на майор Динуиди едно толкова голямо парче еленово месо, че едва можеше да бяга с него на една крачка пред готвачката индианка на мисис Динуиди, която го

гонеше с брадва в ръка. Когато се изкачи по хълма, след като готвачката се отказа от преследването, самият майор Динуиди излезе от къщи и изпразни своя уинчестър след него. Той изпразни още два пъти оръжието, но не можа да улучи Белязания. След това дойде един полицаи и арестува майора за това, че си служи с огнестрелно оръжие в чертите на града. Майор Динуиди заплати глобата, а ние със Стив му платихме еленовото месо по един долар фунта заедно с кокалите. Той го бил купил на тази цена. Месото бе скъпо тази година.

Аз ви разказвам само неща, които съм виждал със собствените си очи. Сега ще ви разкажа нещо Друго. Видях веднъж Белязания да пропада в една дупка на леда. Ледът беше дебел три стъпки и половина и течението го поде като сламка. На триста ярда по-надолу имаше друга голяма дупка, през която болницата се снабдяваше с вода. Белязания изпъзля от тази дупка, изблиза веднага водата от себе си, огриза леда от лапите си, затича по брега и се нахвърли върху едно голямо нюфаундлендско куче, собственост на инспектора по златните мини.

През есента на 1898 година Стив и аз се придвижихме нагоре по Юкон, малко преди замръзването на водата, с намерение да отидем към реката Стюърт. Взехме с нас всички кучета освен Белязания. Решихме, че прекалено много сме го хранили. Толкова време бяхме изгубили с него, толкова безпокойства, пари и храна, особено храна, че бяхме изхарчили за него много повече, отколкото бяхме взели, когато го продавахме из Чилкут. И така ние със

Стив го завързахме в нашата колиба и натоварихме багажа в лодката. Същата вечер станувахме при Устието на Индийската река. Двамата със Стив бяхме изпълнени с радост, че най-сетне сме успели да се отървем от него. Стив умееше да разказва смешни истории и аз се заливах от смях, увит в одеялата. Изведнъж сякаш ураган връхлетя върху стана. Косите на човек настръхват от начина, по който Белязания връхлиташе върху кучетата и ги раздърпваше. Как се е освободил ли? Оставям вие сами да си отговорите. Аз нямам представа за това. И как е пресякъл реката Клондайк? Ето ви още една загадка. Но най-важното е как е узнал, че сме заминали нагоре по Юкон? Ние пътувахме по реката, така че не е имал възможност да надуши следите ни. Това куче ни накара да станем суеверни. То започна да ми действа на нервите и между нас казано, започнахме по малко да се страхуваме от него.

Когато пристигнахме при устието на потока Хендерсън, реката замръзна, тогава успяхме да разменим кучето за два чувала брашно с една експедиция, която се беше упътила към Бялата река да търси медна

руда. След това цялата експедиция изчезна. Никаква следа от хора, кучета, шейни – нищо не се намери от тях. Като че се провалиха вдън земя. Това бе едно от най-загадъчните произшествия в цялата страна. Стив и аз продължихме нагоре по Стюърт и шест седмици след това Белязания се довлече до стана. Приличаше на живи мощи, и едва мъкнеште краката си, но все пак се добра до нас. И (не мога да си обясня: кой му каза, че ние сме заминали нагоре по Стюърт? Можехме да сме отишли на хиляди други места. Как е узнал? Кажете ми, че и аз да ви кажа.)

Не можахме да се отървем от него и това си е. При Мейо той се съдрпа с едно индианско куче. Индианецът, на когото принадлежеше кучето, се завтече към тях, замахна с една брадва, но пропусна Белязания и уби своето куче. А сега говорете за разни там магии, с които може да се отклоняват куршуми. На мен ми се струва, че е много по-трудно да се отклони брадва, като се има предвид, че с нея замахва здравеняк. Аз видях със собствените си очи как кучето извърши това. Човекът съвсем не

искаше да убие своето куче, повярвайте ми.

Разказах ви как Белязания се добра до сандъка, в който държахме месото. За нас това бе равносилно на смърт. Нямахме никакъв дивеч, а освен месото няхахме нищо друго за ядене. Елените бяха отишли на неколкостотин мили навътре в страната, а с тях и индианците. А ние бяхме тук. Пролетта бе настъпила, но трябваше да чакаме, докато се размръзне реката. Бяхме доста отънели, когато решихме да изядем кучетата и решението бе да започнем с Белязания. Знаете ли какво направи това куче? Измъкна се от стана. Как бе надушило нашите намерения да го изядем? Стояхме будни по цели нощи заради него, но той не се весна и ние започнахме да ядем другите кучета. Така изядохме целия впряг.

Чуйте сега какво се случи по-нататък. Представяте ли си какво става, когато една голяма река се размръзне и милиони тонове лед се понесат надолу по течението! Тогава ледените блокове се търкалят и се разтрошават. Точно когато ледът по Стюърт се разпукваше с тътен и грохот, ние видяхме Белязания всред самата ледена бъркотия. Сигурно се бе опитвал да премине през реката, някъде нагоре по нейното течение, когато ледът се е разпукал. Ние със Стив крещяхме от радост, тичахме напредназад по брега и хвърляхме шапки във въздуха. От време на време се спирахме, прегръщахме се, лудувахме от щастие, като виждахме края на Белязания. Възможността да се спаси беше по-малка от едно към един милион. Какво ти, нямаше никаква възможност. След като реката се очисти от ледовете, с едно кану се спуснахме до Юкон, а след

това по Юкон до Доусън. Там спяхме за една седмица да се поохраним в селището, разположено при устието на потока Хендерсън. Когато излязохме на брега при Доусън, там ни чакаше Белязания. Седнал на земята, той бе наострил уши и размахваше опашка, като че ни поздравяваше за добре дошли. Как се бе измъкнал от леда? Откъде знаеше, че пристигаме в Доусън, за да ни посрещне точно в този час и тази минута?

Колкото повече си мисля за Белязания, толкова повече се убеждавам, че на този свят има неща, които са извън обсега на науката. Никаква наука не е в състояние да обясни държането на Белязания. Това е някакво физическо явление, мистицизъм или нещо от този род и доколкото разбирам, примесено с голяма доза теософия. Клондайк е хубава страна. Може би и досега щях да живея там и даже да съм станал милионер, ако не беше това куче. То действуваше на нервите ми. Търпях го цели две години, след което силите ми се изчерпаха. През лятото на 1899 година ми дойде до гуша. Не казах нищо на Стив. Чисто и просто си обрах крушите. Но всичко уредих много добре. Написах на Стив една бележка и приложих към нея пакет „отрова за плъхове“ с наставление какво да прави с него. Така се бях изтощил от това куче, че бях само кожа и кости и толкова изнервен, че понякога скачах и се оглеждах, когато наоколо нямаше жива душа. Удивително беше колко бързо дойдох на себе си, след като се отървах от това куче. Преди още да пристигна в Сан Франциско, напълнях с двадесет фунта, а когато се отправих с ферибота към Оуклънд, съвсем възвърнах предишния си вид. така че дори и собствената ми жена напразно се взираше в мен, за да открие някаква промяна.

Стив ми писа само веднъж и в писмото му личеше раздражение. Той се бе засегнал от това, че съм го оставил сам с Белязания. Писа ми, че е използвал „отрова за плъхове“ съгласно предписанието, но без никакъв резултат. Измина една година. Аз се върнах отново в кантората и работите ми потръгнаха много добре, даже малко понапълнях. Неочаквано Стив се завърна, но даже не ми се и обади. Прочетох името му в списъка на пасажерите, които пристигаха с парахода, и се зачудих защо е дошъл Учудването ми не трая дълго. Една сутрин се събудих и видях Белязания, завързан за дирека на вратата, а на почтително разстояние от него – млекарят, който не смееше да мине. Разбрах, че още същата сутрин Стив заминал на Север, за Сиатъл. Оттогава насам престанах да пълнея. Жена ми ме накара да купя на кучето нашийник с марка, не мина и час и той изрази своята благодарност, като уби нейната любима персийска котка. Нищо не е в състояние да ме отърве сега от Белязания.

Ще ме придружава до моята смърт, защото той никога няма да умре. Откакто пристигна Белязания, целият ми апетит се уби и жена ми твърди, че имам болнав вид. Снощи Белязания се намъкнал в курника на мистър Харви (Харви е мой съсед) и издушил деветнадесет от най-породистите му кокошки. Сега ще трябва да му ги платя. Другите съседи се скараха с жена ми и се преместиха на друго място. Разбира се, причината за това е пак Белязания. Ето защо се разочаровах от Стивън Макей. И през ум не ми е минавало, че може да се окаже такъв долен подлец.

КРАЙ

Jack London

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 1 юни 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2207>]